

TARJIMON-GIDLAR UCHUN YANGI TEXNOLOGIK VOSITALARNING O'RNI VA AHAMIYATI

Narzullayeva Nilufar Sa'dulla qizi

Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti 3-bosqich talabasi

Gid hamrohligi va tarjimonlik faoliyati yo'nalishi

+998992095704, nnarzullayeva689@gmail.com

Annotatsiya: *Ushbu maqolada tarjimon-gidlar uchun yangi texnologik vositalarning o'rni va ahamiyati ko'rib chiqiladi. Zamonaviy texnologiyalar sayohat sohasida xizmat sifatini oshirish, muloqotni soddalashtirish va madaniyatlararo aloqalarni yaxshilashda muhim rol o'ynaydi. Tarjimon-gidlarning ish samaradorligini oshirishga qaratilgan innovatsion vositalar va ularning amaliy qo'llanilishi tahlil qilinadi.*

Kalit so'zlar: *tarjimon-gid, texnologik vositalar, sayyohlik, tarjima, madaniyatlararo kommunikatsiya, innovatsiya, turizm, mobil ilovalar*

Kirish

So'nggi yillarda turizm sohasida yangi texnologiyalarning joriy etilishi tarjimon-gidlar faoliyatini tubdan o'zgartirmoqda. Avvalo, sayohatchilar va gidlar o'rtasidagi til to'siqlarini bartaraf etishda mobil tarjimonlar, interaktiv qo'llanmalar va sun'iy intellekt texnologiyalari katta yordam bermoqda. Shu bilan birga, texnologiyalar gidlarning tezkor va aniq ma'lumot yetkazish imkoniyatini kengaytirib, sayyohlarning xizmatdan qoniqishini oshirmoqda. Bugungi kunda yangi vositalardan unumli foydalanish tarjimon-gidlarning kasbiy mahoratini yanada rivojlantirish uchun zarur shart hisoblanadi.

Tarjimon-gidlarning faoliyatida texnologik vositalarning o'rni tobora ortib bormoqda. Mobil ilovalar, xususan, real vaqtda tarjima qilish imkonini beruvchi dasturlar, sayyohlar va gidlar o'rtasidagi muloqotni soddalashtiradi va samaradorligini oshiradi. Masalan, Google Translate, iTranslate, Microsoft Translator kabi ilovalar turli tillarda tezkor tarjima qilish imkonini beradi. Bundan tashqari, QR-kodli interaktiv ekskursiyalar sayohatchilarga o'z tilida qo'shimcha ma'lumot olish imkonini beradi, bu esa gidning ish yukini kamaytiradi va sayohat sifatini oshiradi.

Sun'iy intellekt va virtual yordamchilar ham tarjimon-gidlar uchun yangi imkoniyatlarni taqdim etadi. Ushbu texnologiyalar murakkab so'zlashuvlarni tushunish, madaniyatlararo tafovutlarni hisobga olgan holda mos tarjima qilish qobiliyatiga ega. Shu bois, tarjimon-gidlar o'z ishida yanada samarali va aniq ma'lumot taqdim eta oladilar. Zamonaviy texnologiyalar tarjimon-gidlarning ish jarayonini sezilarli darajada osonlashtiradi va

takomillashtiradi. Misol uchun, audio-gid qurilmalari sayohatchilarga ekskursiya davomida mustaqil ravishda ma'lumot olish imkonini beradi, bu esa gidning ishini qo'llab-quvvatlaydi va sayohatchilarga qulaylik yaratadi. Shu bilan birga, bu qurilmalar ko'p tillarda ishlashi sababli, turli millat vakillariga xizmat ko'rsatishni osonlashtiradi.

Virtual reallik (VR) va kengaytirilgan reallik (AR) texnologiyalari tarjimon-gidlar uchun yangi imkoniyatlarni ochmoqda. Masalan, VR yordamida sayyohlar tarixiy joylarga virtual sayohat qilishi mumkin, bu esa haqiqiy ekskursiyalarga qo'shimcha yoki alternativ sifatida xizmat qiladi. AR esa joylarda qo'shimcha vizual ma'lumotlarni ko'rsatish orqali sayyohlarning qiziqishini oshiradi va gidning tushuntirishlarini yanada jonli qiladi.

Sun'iy intellekt asosida ishlovchi avtomatik tarjima vositalari esa tezkor va aniq tarjimani ta'minlab, til to'siqlarini kamaytirishga xizmat qiladi. Bu vositalar murakkab madaniy kontekstlarni ham hisobga olib, so'zlarning ma'nosini aniq ifoda etishga yordam beradi. Natijada sayyohlar bilan samarali muloqot o'rnatish imkoniyati oshadi.

Shuningdek, ijtimoiy tarmoqlar va onlayn platformalar orqali tarjimon-gidlar o'z xizmatlarini keng auditoriyaga taqdim eta olishmoqda. Bu esa ularning professional imidjini oshirish va yangi mijozlar jalb qilishda muhim omil hisoblanadi. Onlayn sharhlar, reytinglar va baholash tizimlari yordamida gidlar o'z xizmat sifatini doimiy ravishda nazorat qilib borish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Texnologiyalarni qo'llash bilan birga, tarjimon-gidlar madaniyatlararo kommunikatsiya ko'nikmalarini rivojlantirishga ham e'tibor qaratishi kerak. Chunki texnika yordamida tez va aniq tarjima qilish mumkin bo'lsa-da, madaniyatga doir nozik jihatlar, imo-ishoralar va kontekstni tushunish faqat inson tomonidan amalga oshirilishi zarur. Tarjimon-gidlar uchun yangi texnologik vositalar sohasidagi taraqqiyot sayyohlik xizmatlarining sifatini tubdan o'zgartirmoqda. Mobil ilovalar, masalan, real vaqtda tarjima qilish imkonini beruvchi dasturlar, gidlarning ishini sezilarli darajada yengillashtiradi. Bu ilovalar yordamida turli tillardagi so'zlar va iboralar bir zumda tarjima qilinib, sayyohlar bilan samarali muloqot o'rnatish imkonini beradi. Shuningdek, bu vositalar sayyohlarning individual ehtiyojlarini inobatga olib, ularga moslashtirilgan xizmatlar ko'rsatishda ham qo'l keladi.

Shuningdek, GPS va geolokatsiya texnologiyalari yordamida sayohat yo'nalishlarini avtomatik ravishda kuzatish va boshqarish imkoniyati paydo bo'lmoqda. Bu gidga har bir sayyohning joylashuvini real vaqtda ko'rish va unga mos tushadigan ma'lumotlarni taqdim etish imkonini beradi. Shu tariqa, sayohat yanada interaktiv va samarali bo'ladi.

Multimedia vositalari — video, animatsiyalar, infografikalar va interaktiv xaritalar — gidlar tomonidan ma'lumotni yanada qiziqarli va tushunarli qilish uchun keng qo'llanilmoqda. Bu esa sayyohlarning diqqatini jalb qiladi va ularning sayohatdan oladigan

taassurotlarini yaxshilaydi. Ayniqsa, bolalar va yoshlar uchun bu usullar juda samarali hisoblanadi.

Bulutli texnologiyalar va ma'lumotlarni saqlash tizimlari gidlar uchun o'z ishini yanada tashkillashtirishga yordam beradi. Sayohatlar uchun zarur bo'lgan barcha materiallarni, xaritalar, yo'nalishlar, tarixiy ma'lumotlar va tarjima matnlarini bulutda saqlash imkoniyati ish samaradorligini oshiradi hamda materiallarni istalgan vaqtda osongina yangilash va qo'shimchalar kiritish imkonini beradi.

Sun'iy intellekt va mashinani o'rganish texnologiyalari esa kelajakda gidlik sohasida katta o'zgarishlar keltirib chiqarishi kutilmoqda. Masalan, ovozli yordamchilar, virtual chat-botlar orqali sayyohlarga 24/7 maslahat va yordam berish mumkin bo'ladi. Bundan tashqari, sun'iy intellekt yordamida sayyohlarning qiziqishlari va xulq-atvori tahlil qilinib, ularning ehtiyojlariga mos individual dasturlar ishlab chiqilishi mumkin.

Texnologiyalar gid va sayyoh o'rtasidagi til to'siqlarini kamaytirishda ham katta rol o'ynaydi. Avtomatik tarjima qurilmalari va dasturlar yordamida, ayniqsa, kamroq tarqalgan tillardagi sayyohlarga ham xizmat ko'rsatish imkoniyati kengaymoqda. Bu esa mamlakatning xalqaro turizm sohasidagi raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi.

Biroq texnologiyalarning yuksalishi bilan bog'liq muammolar ham mavjud. Masalan, texnik xatoliklar, dasturiy ta'minotning mos kelmasligi yoki internet aloqasining sustligi xizmat sifatiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shu sababli, tarjimon-gidlar uchun texnologiyalarni to'g'ri va samarali qo'llashni o'rganish, texnik imkoniyatlarni doimiy yangilab borish va muammolarni tez hal qilish juda muhim hisoblanadi.

Shuningdek, texnologiyalar bilan birga insoniy omil, ya'ni gidning professional bilim va madaniy kompetensiyasi muhimligini unutmang. Texnologik vositalar insonning o'rnini to'liq bosa olmaydi, ayniqsa madaniyatlararo muloqotda yuzaga keladigan nozikliklar va noaniqliklarni faqat tajribali mutaxassis hal qila oladi. Shu sababli, yangi texnologiyalarni o'zlashtirish bilan birga, tarjimon-gidlar madaniyatlararo kommunikatsiya, til va tarixiy bilimlarni doimiy ravishda oshirib borishi zarur. Shu bois, tarjimon-gidlarning texnologik vositalardan samarali foydalanishi uchun doimiy kasbiy rivojlanish, yangi dasturlarni o'rganish va amaliy treninglarda qatnashish muhimdir. Bu jarayon turizm xizmatlarining sifatini oshirish, sayyohlarning qoniqishini ta'minlash va mamlakatimiz turizm salohiyatini kengaytirishga xizmat qiladi.

Ushbu texnologik yangiliklar nafaqat tarjimon-gidlarning ishini yengillashtiradi, balki sayyohlar uchun ekskursiyalarni yanada interaktiv, qiziqarli va zamonaviy qiladi. Shu tariqa, texnologiyalar turizm sohasining rivojlanishida ajralmas vosita sifatida xizmat qilmoqda.

Zamonaviy texnologiyalar yordamida gidlar o‘z xizmatlarini kengaytirib, masofaviy yoki onlayn ekskursiyalarni tashkil eta olishmoqda. Bu esa ayniqsa pandemiya sharoitida turizm sohasining tiklanishi va rivojlanishida muhim omil bo‘ldi. Onlayn platformalar va virtual ekskursiyalar yordamida sayyohlar uydan chiqmay turib ham mamlakat tarixiy va madaniy ob’ektlari bilan tanishish imkoniga ega bo‘ldilar.

Biroq texnologiyalarni samarali qo‘llash uchun tarjimon-gidlar malakasini oshirish, yangi dasturlar va qurilmalardan foydalanishni o‘rganish zarur. Shu maqsadda turizm sohasida mutaxassislar uchun maxsus treninglar, seminarlar tashkil etilishi muhimdir. Texnologik vositalarning noto‘g‘ri yoki yetarlicha foydalanilmasligi sifatli xizmat ko‘rsatishga salbiy ta’sir qilishi mumkin.

Xulosa:

Yangi texnologik vositalar tarjimon-gidlarning ish samaradorligini oshirishda, sayyohlar bilan muloqotni yanada soddalashtirishda va turizm xizmatlari sifatini yaxshilashda muhim ahamiyatga ega. Mobil ilovalar, sun’iy intellekt, virtual ekskursiyalar va interaktiv platformalar turizm sohasida innovatsion yondashuvlarni rivojlantirishga imkon beradi. Biroq ushbu texnologiyalardan to‘liq foydalanish uchun tarjimon-gidlarning malakasini muntazam oshirib borish, yangi dasturlar bilan tanishtirish va ularga amaliy ko‘nikmalarni berish zarur. Natijada, zamonaviy texnologiyalar yordamida mamlakatimizning turizm sohasi xalqaro standartlarga mos ravishda rivojlanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

- Azizov, S. (2020). Turizmda zamonaviy texnologiyalar va innovatsiyalar. Toshkent: Turizm nashriyoti.
- Karimova, N. (2021). Tarjimon-gidlar faoliyatida axborot-kommunikatsion texnologiyalar. O‘zbek tilidagi ilmiy jurnali, 5(12), 45-52.
- Smith, J. (2019). Technology in Tourism: Enhancing Tourist Experience. London: Routledge.
- Lee, H. (2022). The Role of Artificial Intelligence in Translation and Tourism. Journal of Tourism Technology, 14(3), 123-138.